

АЙЗЪК АЗИМОВ

ВЪПРОС НА ПРИНЦИПИ

Част 7 от „Разкази за Азazel“

Превод от английски: Мая Савова, 1993

chitanka.info

Вторачен мрачно в чашата си, напълнена всъщност с мое питие (в смисъл, че сигурно аз щях да го плащам), Джордж промълви:

— Само защото съм човек на принципа, аз сега съм беден.

След това пое въздух някъде чак откъм пъпа си за една дълбока въздишка и каза:

— Споменавайки „принцип“, аз, разбира се, трябва да се извиня, че използвам термин, който ти е непознат, освен може би като на служител от основното училище^[1], което сигурно за малко не си завършил. Всъщност и самият аз съм принципен човек.

— Наистина ли? — попитах аз. — Предполагам, че с тази черта си се сдобил от Азazel само преди две минути, тъй като досега ти никога не си я проявявал публично.

Джордж гневно ме изгледа. Азazel е двусантиметрово дяволче, което притежава изумителни магически сили и само Джордж е в състояние да го повика, когато си пожелае.

— Не мога да си представя откъде си научил за Азazel — учуди се той.

— И за мен би било пълна загадка — сговорчиво отвърнах аз, — ако тези дни той не е единствената ти тема на разговор.

— Не ставай смешен — възрази Джордж. — Никога дори не съм споменавал за него.

Готлиб Джоунс — захвана Джордж — беше също принципен човек. Това наглед беше невъзможно, като се има предвид, че си изкарваше хляба със съчиняване на реклами, ала той се извисяваше над пороците на професията си с жар, която доставяше наслада.

Случвало се е много пъти да ми казва, наведен над хамбургера и пържените картофи, по време на приятелски обед:

— Джордж, думите не са в състояние да опишат ужаса ми от работата, която върша, или пък отчаянието, което ме изпълва при мисълта, че трябва да намирам убедителни начини за продажба на продукти, докато всичките ми сетива говорят, че човечеството ще се чувства по-добре без тях. Дори вчера трябваше да помогна за рекламирането на нов спрей срещу насекоми, който при тестването накарал комарите да надават свръхзвукови писъци от радост и да долитат на ята към него от километри разстояние. „Не ставайте

комарска плячка“ се казва в моя лозунг. „Използвайте Скитер-Умирачка“.

— „Скитер-Умирачка“? — повторих аз и изтръпнах.

Готлиб прикри очи с една ръка. Сигурен съм, че би използвал и двете, ако в същия момент с другата не тъпчеше пържени картопки в устата си.

— Аз живея с този срам, Джордж, и рано или късно ще трябва да напусна работата си. Тя нарушава принципите ми за етика на бизнеса и моите писателски идеали, а аз съм човек на принципа.

— Тя ти носи по петдесет хиляди годишно — подсетих го любезно аз. — А ти имаш млада, хубава жена плюс малко бебенце, за които също трябва да се грижиш.

— Парите — яростно възрази Готлиб — са боклук! Това е най-безстойностният подкуп, за който човек продава душата си. Аз ги презирам, Джордж. Аз ги отхвърлям с негодувание, не искам да имам нищо общо с тях.

— Но, Готлиб, струва ми се, че прекаляваш. Нали получаваш заплатата си?

Ще призная, че за миг изпитах твърде неприятно чувство, като си представих Готлиб без пукната пара, а също така, че неговата добросъщност ще сведе броя на нашите обеди до нула поради невъзможността да ги плаща.

— Е, да, получавам я. Моята мила съпруга Мерилин има неприятния маниер да включва темата за финансовата издръжка на домакинството в разговори от напълно интелектуален характер, да не говорим за лекомислените й бележки за различни покупки, които тя глупаво прави по щандовете за дрехи и домакински уреди. Това ограничава моите планове за действие. Що се отнася до Готлиб-младши, който е почти на шест месеца, той все още не е подготвен да проумее пълната безмисленост на парите, въпреки че трябва да му отдам дължимото, като призная, че досега той нито веднъж не ми поискал и стотинка.

Готлиб въздъхна и аз въздъхнах заедно с него. Често бях чувал за неговорчиви съпруги и деца, когато става дума за пари, и това, разбира се, е главната причина да не се оженя, въпреки че неотразимият ми чар е карал много красиви дами да ме преследват пламенно през дългия ми живот.

Готлиб Джоунс без да иска прекъсна приятните спомени, в които безобидно бях потънал, като попита:

— Ти знаеш ли тайната ми драма, Джордж?

За момент очите му блеснаха така, че се поразтревожих да не би по някакъв начин да бе успял да проникне в мислите ми.

Той обаче продължи:

— Мечтата ми е да стана писател, да съчинявам покъртителни истории за трептящите дълбини на човешката душа, да покажа пред човечеството, което едновременно тръпне и от ужас, и от наслада, величавата обърканост на живота, да изпиша името си с огромни неизличими букви на първата страница на класическата литература и да преминавам с големи стъпки от поколение към поколение в компанията на мъже и жени като Есхил, Шекспир и Елисън.

Бяхме привършили с яденето и аз напрегнато чаках сметката, преценявайки до секунда момента, в който мога да си позволя вниманието ми да бъде отвлечено. Келнерът, оценил положението с тънката прозорливост, неразделна от професията му, я връчи на Готлиб.

Аз се отпуснах и казах:

— Помисли си, мой, скъпи Готлиб, за ужасяващите последици, които биха могли да настъпят. Съвсем наскоро прочетох в един изключително сериозен вестник, който един господин до мен случайно бе разгърнал, че в Съединените щати има трийсет и пет хиляди романисти, които издават книги. От тях само седемстотин са в състояние да изкарват прехраната си с този занаят и само петдесет, приятелю, са богати. В сравнение с това сегашната ти заплата...

— Не — прекъсна ма Готлиб. — За мен изобщо е без значение дали ще изкарам пари или не, стига това да ми осигури безсмъртие и да отдам безценния дар на вътрешното си проникновение и вдъхновение на всички бъдни поколения. Лесно бих понесъл неудобството да разреша на Мерилин да стане келнерка или шофьорка на автобус или да се заеме с някаква друга непрестижна работа. Аз съм почти сигурен, че тя ще го сметне или ще бъде принудена да го възприеме като привилегия да работи през деня и да се грижи за малкия Готлиб през нощта, за да може моето изкуство да разцъфти. Само че... — той направи дълга пауза.

— Само че? — насърчих го аз.

— Ами, не знам защо е така, Джордж — измънка той и в гласа му се долови нотка на раздразнение, — но има една дреболия, която ми препречва пътя. Изглежда съм неспособен да я преодолея. Мозъкът ми гъмжи от изключително интересни идеи. Сцени, откъси от диалози, невероятно живи ситуации се въртят постоянно в главата ми. Само крайно маловажният въпрос за обличането на всичко това с думи сякаш ми се изплъзва. Това може би е незначителен проблем за всеки некомпетентен драскач като онзи твой приятел със странното име, който, изглежда, изобщо не се затруднява да изкарва книгите на конвейер, но все пак аз не съм наясно с този трик.

(Той сигурно имаше предвид теб, мой мили човече, тъй като изразът „некомпетентен драскач“ толкова ти подхожда. Аз бих те защитил, но чувствах, че само бих си загубил времето.)

— Сигурно — предположих аз — не си бил достатъчно упорит.

— Така ли мислиш? Изписал съм стотици листове хартия, всеки от които съдържа първата глава на великолепен роман — само първата глава и нищо повече. Стотици различни първи глави за стотици различни романи. Винаги втората играе ролята на препъни камък.

Осени ме блестяща идея, но не се изненадах. Моят мозък непрекъснато бълва блестящи идеи.

— Готлиб, аз мога да разреша проблема ти — възкликнах. — Мога да те направя писател. Мога да те направя богат.

Погледът му излъчваше неприятен скептицизъм.

— Ти ли? — запита той, като наблегна най-пренебрежително върху местоимението.

Станахме и напуснахме заведението. Забелязах, че Готлиб бе пропуснал да остави бакшиш, но реших, че едва ли е възпитано да се спирам на този факт, тъй като той би могъл да направи ужасяващото предложение аз да се погрижа за това.

— Приятелю — започнах аз, — зная тайната на втората глава и мога да те направя богат и известен.

— Ха! И каква е тази тайна?

Аз деликатно намекнах (и тук стигаме до блестящата идея, която ме ме беше осенила):

— Готлиб, всеки труд изисква отплата.

Готлиб се изсмя.

— Аз имам такова доверие в теб, Джордж, че мога спокойно да ти заявя, че ако ме направиш богат и прочут писател, ще получиш половината от моите възнаграждения, разбира се, след като се приспаднат разходите.

Аз казах деликатно:

— Знам, че си човек на принципа, Готлиб, и че дадената от теб дума ще те задължи повече, отколкото договор, скрепен от стоманено перо, но само заради шегата — ха-ха — би ли желал да направиш това изявление в писмена форма, да го подпишеш и — за да стане шегата още по-весела — ха-ха-ха — нотариално да го заверим? Всеки един от нас ще получи по едно копие.

Тази малка процедура ни отне само половин час, тъй като за нея бе необходим само един нотариус, който освен това беше и машинописец, и мой приятел.

Внимателно сложих копието от скъпоценния документ в портфейла си и казах:

— Не мога да ти предам незабавно тайната, но след като подготвя и уредя нещата, ще те уведомя. Тогава ще се опиташ да напишеш роман и ще разбереш, че няма да имаш никакъв проблем с втората глава — или с две хиляди и втората. Разбира се, няма да ми дължиш нищо докато не получиш първия аванс — и съм убеден, че той ще бъде много голям.

— Хубаво е, че си вярваш — отбеляза хапливо Готлиб.

Още същата вечер изпълних ритуала, с който призовавах Азazel. Той е висок само два сантиметра и е личност без особено значение в собствения си свят. Това е единствената причина, задето е готов да ми помага по различни тривиални начини. Това го кара да се чувства необходим.

То се знае, аз никога не бих могъл да го убедя по някакъв директен път да ме направи богат. Малкото създание твърди, че това би било неприемливо комерсиализиране на неговото изкуство. Нито пък приема уверенията ми, че всичко, което стори за мен, ще бъде използвано напълно безкористно за доброто на света. Когато казах това, той издаде странен звук, значението на който аз не разбрах и който той бил научил от човек, роден и израсъл в Бронкс^[2].

Това бе причината да не му обяснявам естеството на моето споразумение с Готлиб Джоунс. Щях да стана богат с помощта на

Готлиб, но след като Азazel направи него богат — аз обаче не исках Азazel да разбере тънката разлика.

Азazel, както винаги, бе раздразнен от повикването. Малката му главичка бе украсена с нещо като миниатюрно венче от водорасли и от неговия несвързан разказ подразбрах, че съм го измъкнал от някаква академична церемония, на която го удостоявали с научна титла. Бидейки личност без особено значение в собствения си свят, както вече споменах, той бе склонен да придава твърде голямо значение на подобно събитие и бе много язвителен в коментарите си.

Отминах ги, като нехайно свих рамене.

— Би могъл, в края на краищата — настоях аз, — да изпълниш дребната ми молба и после да се върнеш точно в момента, в който си напуснал. Никой няма дори да разбере, че те е нямало.

Той измърмори нещо, но трябваше да признае, че аз бях правият, така че атмосферата около него престана да пращи от миниатюрните искрички, които мятеше.

— Какво искаш все пак? — попита той.

Обясних му.

— Неговата професия означава комуникация на идеи, нали така? Превеждане на идеите в думи като в случая с твоя приятел със странното име?

— Точно така, но той иска да го прави плодотворно, да радва хората около себе си, да спечели голямо признание, а също и богатство, но го иска само като доказателство за признанието, защото той самият презира парите.

— Разбирам. И в нашия свят имаме ковачи на думи, всички те до един ценят само признанието и не биха приели пукнат грош, ако не трябваше да имат някакво веществено доказателство за признанието.

Аз снизходително се засмях.

— Недостатък на професията. Ти и аз сме щастливи, че сме се издигнали над тези неща.

— Е, хайде — подкани ме Азazel. — Не мога да стоя тук до догодина, иначе ще си имам проблеми с точното време за моето завръщане. Твоят приятел може ли да бъде достигнат мисловно отук?

Имахме трудности докато го издирим, въпреки че му посочих точното местоположение на рекламната фирма върху една карта и

красноречиво и прецизно описах човека, но не искам да те отегчавам с ненужни подробности.

Най-сетне Готлиб бе намерен и след кратко изучаване Азazel каза:

— Странен ум от типа, който е универсален за вашия неприятен биологичен вид. Податлив, а същевременно чуплив. Веригата за изковаване на думите при него е на възли и буци, затова проблемът му не буди у мен изненада. Мога да отстраня частта, която пречи, но има вероятност това да постави под заплаха стабилността на целия му мозък. Надали е възможна грешка, ако съм достатъчно сръчен, но винаги има опасност от нещастен случай. Мислиш ли, че той е готов да поеме риска?

— О, несъмнено! — казах аз. — Той силно се стреми към слава, иска да служи на света чрез изкуството си. Той изобщо не би се поколебал да поеме този риск.

— Но, доколкото разбирам, ти си негов предан приятел. Той може да е сляп поради своята амбиция и желанието си да върши добро, но ти сигурно гледаш по-трезво на нещата. Искаш ли ти той да поеме риска?

— Моята единствена цел е — отговорих аз, — да му донеса щастие. Започвай и действай колкото може по-внимателно, а ако объркаш нещо — е, ще бъде в името на една добра кауза. (То си беше точно така, разбира се, защото ако всичко приключеше благополучно, аз щях да получа половината от финансовия резултат.)

И така, делото беше извършено. Азazel, както винаги, силно нагнети атмосферата, мърморейки нещо за неразумните ми молби, дишаше учестено, но аз го насочих към мислите за щастиято, което ще донесе на милиони хора, и му внушавах да се отърси от отвратителната си самовлюбеност. Окрилен от поучителните ми слова, той си отиде, за да може да види края на почетната церемония в негова чест.

Седмица по-късно потърсих Готлиб Джоунс. Не бях правил опит да го срещна по-рано, изчаквах известно време докато свикне с новия си мозък. Освен това предпочитах отначало да разпитам по заобиколен начин дали мозъкът му не се е повредил по време на процедурата. Ако

това е станало, нямаше никакъв смисъл да се виждаме. Моята загуба — а също и неговата, предполагам — биха направили срещата ни твърде болезнена.

Не чух нищо неблагоприятно за него и той си изглеждаше най-нормално, когато го срещнах на излизане от сградата, където се намираше фирмата му. Веднага усетих меланхоличното настроение, което го беше налегнало. Не обърнах особено внимание на това, тъй като писателите — отдавна съм забелязал — са склонни към меланхолия. Предполагам, че си е нещо свързано с професията. Може би поради постоянния контакт с издателите, знам ли.

— О, Джордж — промълви той апатично.

— Готлиб, колко се радвам, че те виждам. Изглеждаш по-добре отвсякога. (В действителност той беше доста грозноват, както и всички писатели, но човек трябва да бъде любезен.) Опитвал ли си напоследък да започнеш роман?

— Не, не съм.

После се сети изведнъж и оживено попита:

— Защо? Готов ли си да ми кажеш онази твоя тайна за втората глава?

Бях възхитен, че той си спомня, тъй като това беше още едно доказателство, че както винаги умът му е остър.

— Но ти вече я знаеш, мили приятелю — отговорих аз. — Няма нужда да ти обяснявам каквото и да било, има и по-хитроумни методи за предаване. Просто трябва да си идеш вкъщи, до отвориш пишещата машина и ще откриеш, че си започнал да пишеш като ангел. Почини си спокойно и бъди сигурен, че с грижите ти е свършено и че романите ще започнат да излизат като от конвейер от пишещата ти машина. Натракай две глави и резюме и аз съм абсолютно сигурен, че всеки издател, на когото ги покажеш, ще се развика от радост и ще ти попълни чек за огромна сума, всеки цент от която ще бъде наполовина твой.

— Ха? — изсумтя Готлиб.

— Гарантирам ти го — казах аз с ръка на сърцето си, което, както знаеш, е достатъчно голямо — във фигуративен смисъл, — за да изпълни целия ми гръден кош. — Всъщност смятам, че за теб би било съвсем безопасно да напуснеш тази глупава работа, за да не замърсява тя по никакъв начин чистия материал, който сега ще започне да излиза

от пишещата ти машина. Трябва да опиташ, Готлиб, и ще се съгласиш, че съм заслужил повече от половината.

— Искаш да кажеш да напусна работата си?

— Точно така!

— Не мога.

— Защо да не можеш? Обърни гръб на тази недостойна професия. Отхвърли с презрение нелепата комерсиална реклама.

— Казвам ти, че не мога да напусна. Току-що ме уволниха.

— Уволниха ли те?

— Да. При това с такива оскърбителни изрази, които никога няма да забравя.

Упътихме се заедно към малкото евтино заведение, където обикновено се хранехме.

— И какво стана? — попитах аз.

Навъсен, той започна да ми разказва, докато дъвчеше сандвич с пастърма.

— Подготвих реклама за освежител на въздуха и се чувствах ограничен от налаганата ми благопристойност. Единствената дума, която имах право да използвам, бе „благоухание“. Доця ми се да кажа каквото си мислех. След като трябваше да рекламирам този гаден боклук, защо да не го направя както трябва? Написах отгоре на листа „Ти вонята намали“, а най-отдолу „И смрадта ти подтисни“, а след това го изпратих на заявителите, без да си правя труда да се консултирам с някого. След като вече бях го сторил, си помислих: „Защо пък не?“ и изпратих бележка на моя шеф, който веднага получил силен апоплектичен удар. Той ме повика и ми каза, че съм уволнен, като използва някои много остри думи, които бях сигурен, че не е научил в скута на майка си — освен ако е била някаква много необикновена майка. И така, ето ме изхвърлен от работа.

Той ме изгледа враждебно.

— Предполагам, ще кажеш, че това е твое деяние.

— Разбира се — отвърнах. — Направил си нещо, за което си усетил подсъзнателен подтик. Нарочно си се оставил да те уволнят, за да можеш да прекарваш цялото си време, като твориш истинско изкуство. Готлиб, приятелю, сега си иди у дома. Започни да пишеш своя роман и се постарай да получиш поне сто хиляди долара аванс. Тъй като няма други разходи освен няколкото дребни монети за

хартията, не се налага да правиш удръжки и можеш направо да си запазиш петдесетте хиляди.

— Ти си луд — каза Готлиб.

— Убеден съм в думите си — отговорих аз — и за да ти докажа, ще платя обета.

— Ти си луд — повтори той с нотка на страхопочитание в гласа и наистина ме остави да платя сметката, въпреки че беше от ясно по-ясно, че предложението ми е само риторично.

Обадих му се на следващата вечер. Нормално би било да изчакам още малко. Не би трябвало да го насилвам. Но все пак аз вече бях инвестирал в него. Обедът ми струваше единайсет долара, да не споменавам за бакшиша от четвърт долар, и затова, естествено, бях неспокоен. Би могъл да си представиш.

— Готлиб — попитах аз. — как върви романът?

— Чудесно — разсеяно отвърна той. — Няма проблеми. Написал съм двадесет страници и при това доста добри като материал.

И все пак гласът му звучеше странно, сякаш имаше нещо друго на ум. Аз го попитах:

— А защо не скачаш от радост?

— Заради романа? Не ставай глупав. Файнбърг, Залцбърг и Розенбърг ми се обадиха.

— От твоята рекламна... твоята бивша рекламна фирма?

— Да. Не всичките, разбира се. Но самият г-н Файнбърг ме помоли да се върна.

— Уверен съм, Готлиб, че си му казал точно докъде...

Но Готлиб ме прекъсна.

— Явно от фирмата за освежителя на въздуха са пощурели от проекта ми. Щели да го използват и искали да възложат поредица от реклами — за телевизията, както и за печата, а авторът на първата реклама да организира кампанията. Изтъкнали, че онова, което съм направил, е смело и бие право в целта и че напълно съответства на сегашното десетилетие, на 80-те години. Казали, че искат да им се направи незапомнена реклама и затова имали нужда от мен. Естествено аз отговорих, че ще обмисля предложението им.

— Това е грешка, Готлиб.

— Трябва да се държа на положение, за да поискам повишение, при това съществено повишение. Не съм забравил жестоките думи, които ми каза Файнбърг, когато ме изхвърли — нещо на идиш.

— Парите са боклук, Готлиб.

— Разбира се, Джордж, но искам да видя за колко боклук ще говорим.

Не бях особено разтревожен. Знаех как наранява чувствителната душа на Готлиб съчиняването на реклами и колко привлекателна е лекотата, с която би написал романа. Трябваше само да се изчака и (да изковем нова фраза) да се остави природата да си свърши своето.

Наскоро след това се появи рекламата за освежителя на въздуха и бързо постигна огромен успех сред публиката. „Ти вонята намали“ стана любим израз на американската младеж и всяко нейно повтаряне бе така или иначе реклама на продукта.

Сигурно и ти ще си спомниш тази мода — ама, разбира се, защото помня, че бланките за отхвърляне на предложено произведение съдържат тази фраза и бяха станали *de rigueur*^[3] в периодичните издания, за които ти се опитваш да пишеш и кой знае колко пъти си ги получавал.

Появиха се и други подобни реклами, все така сполучливи.

И изведнъж всичко ми стана ясно. Азazel се беше постарал да придаде на Готлиб такава мозъчна нагласа, която му даваше възможност да удовлетворява публиката с писането си, но тъй като е дребен и незначителен, той не е бил способен да настрои мозъка му само за романи. Възможно е Азazel дори и да не е знаел какво е това роман.

Е, имаше ли някакво значение?

Не мога да кажа, че Готлиб се зарадва, когато, прибирайки се вкъщи, ме завари пред прага си, но не беше загубил дотолкова срам, че да не ме покани вътре. С известно задоволство констатирах, че той не би могъл да не ме покани на вечеря, въпреки че се опита (нарочно, предполагам) да съсипе удоволствието, като ме накара да поддържа Готлиб-младши доста време. Беше ужасно преживяване.

След вечерята, когато останахме насаме в трапезарията, аз попитах:

— И колко боклук изкарваш сега, Готлиб?

Той ме изгледа с упрек.

— Не наричай парите боклук, Джордж. Това е неуважително. Приемам, че петдесет хиляди годишно може и да са боклук, но сто хиляди годишно плюс някои много задоволителни добавки вече е финансово положение. И нещо повече, скоро ще създам собствена фирма и ще стана мултимиллионер, а на такова равнище парите се превръщат в добродетел — или в сила, което е едно и също според мен. Със силата си аз ще бъда в състояние да изхвърля Файнбърг от бизнеса. Това ще му е за урок, задето се е обръщал към мен с изрази, които никой джентълмен не би използвал. Да знаеш случайно какво означава „шмендрик“, Джордж?

Не можех да му помогна. Имам познания по много езици, но урду не е сред тях.

— Значи си станал богат — подхвърлих аз.

— И възнамерявам да стана още по-богат.

— В такъв случай, Готлиб, бих ли могъл да ти напомня, че това стана само седмица след като аз се съгласих да те направя богат, по същото време, когато ти обеща в замяна да ми дадеш половината от спечеленото?

Веждите на Готлиб се склупиха в сърдита черта.

— Така ли си направил? Това ли съм обещал?

— Ами, да. Признавам, че това е нещо, което лесно може да се забрави, но за щастие всичко е изложено в писмен вид — в замяна на оказани услуги — подписи — нотариална заверка и всичко, както си му е редът. Случайно нося в себе си и фотокопие от споразумението.

— А-а. Може ли да го погледна в такъв случай?

— Разбира се, но искам да отбележа, че това е само фотокопие, така че ако случайно го накъсаш на парченца в нетърпението си да го изучиш по-основно, аз пак ще разполагам с оригинала.

— Мъдра стъпка, Джордж, но не се страхувай. Ако всичко е както ми го каза, нищичко — дори и стотинка — няма да остане неизплатено. Аз съм принципен човек и уважавам споразуменията, както и всяка буква в тях.

Подадох му фотокопието и той го проучи внимателно.

— А, да — каза той. — Спомням си. Разбира се. Има само една малка подробност?

— Каква? — запитах аз.

— Ами, тук става дума за моите приходи като романист. Аз не съм романист, Джордж.

— Ти възнамеряваше да станеш и можеш да го направиш, щом решиш да седнеш на пишещата машина.

— Но аз вече нямам такива намерения, Джордж, и не искам да сядам на пишещата машина.

— Но великите романи ще ти донесат безсмъртна слава. А какво могат да ти донесат идиотските лозунги?

— Камари пари, Джордж, плюс огромна собствена фирма, в която ще приютявам на работа несретни писателчета, чийто живот в буквален смисъл ще държа в ръцете си. Имал ли е Толстой някога такава възможност? Или Дел Рей?

Не можех да повярвам на ушите си.

— И след всичко, което направих за теб, ти ще откажеш да ми дадеш дори пукнат цент, само заради една думичка в нашето тържествено споразумение?

— Опитвал ли си се някога да пишеш, Джордж? Защото самият аз не бих могъл да изложа положението по-ясно и по-точно. Моите принципи ме карат да се придържам към буквата на споразумението, а аз съм принципен човек.

От тази позиция той нямаше да помръдне и аз осъзнах, че няма смисъл да поставям въпроса и за единадесетте долара, които бях похарчил за последния ни обед. Да не говорим за бакшиша от четвърт долар.

Джордж стана и си тръгна. Той излъчваше такова позъорско отчаяние, че не можех да се насиля да му предложа преди това да си плати. Помолих за сметката и отбелязах, че възлиза на двадесет и два долара.

Възхитих се на точната аритметика на Джордж да си възвръща загубеното и се почувствах задължен да оставя половин долар бакшиш.

---

[1] Думите „принцип“ и „директор на учебно заведение“ се произнасят по един и същ начин на английски. ↑

[2] Бронкс е негърският квартал на Ню Йорк. ↑

[3] Задължителни (фр.) ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.